

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง แนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. ๒๕๕๕

กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๓๐๒/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศใช้บังคับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่งผลให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่ถูกประกาศให้เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสีย หรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๖๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ มีหน้าที่ต้องเก็บสถิติและข้อมูลซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย ของตนเองในแต่ละวันและจัดทำบันทึกรายละเอียดดังกล่าว ตามแบบ ทส. ๑ เก็บไว้ ณ สถานที่ตั้ง แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นเป็นระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่มีการเก็บสถิติและข้อมูลนั้น รวมทั้งต้องจัดทำ รายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียในแต่ละเดือนตามแบบ ทส. ๒ ซึ่งในปัจจุบัน มีแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ทั้งหมด ๑๐ ประเภท ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม อาคารบางประเภทและบางขนาด ที่ดินจัดสรร การเลี้ยงสุกร ทำเทียบเรือประมง สะพานปลา และกิจการแพปลา สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง น้ำกร่อยและน้ำจืด และระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

จากสถิติการส่งรายงานตามแบบ ทส. ๒ ของแหล่งกำเนิดมลพิษที่สามารถรวบรวมได้จนถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ มีการจัดส่งรายงาน จำนวน ๘,๘๘๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๐ จากแหล่งกำเนิดมลพิษทั้งหมด ๕๒,๕๙๕ แห่ง ซึ่งเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวน แหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องถูกควบคุมทั้งหมด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจาก เหตุดังต่อไปนี้

๑. แหล่งกำเนิดมลพิษขนาดเล็กไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎกระทรวง

๒. แบบการรายงาน ทส. ๑ และ ทส. ๒ ใช้สำหรับการจัดทำบันทึกรายละเอียด แสดงผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียไม่เหมาะสมสอดคล้องกับแหล่งกำเนิดมลพิษในแต่ละ ประเภท ทำให้บางส่วนไม่เข้าใจวิธีการบันทึกข้อมูลตามแบบการรายงานดังกล่าว รวมทั้งไม่เข้าใจ วิธีการเก็บข้อมูล เนื่องจากไม่มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์เก็บผลที่แน่นอน

เพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่มีน้ำเสียจากกระบวนการผลิต หรือแหล่งกำเนิดมลพิษขนาดเล็กที่มีปริมาณน้ำเสียหรือปริมาณความสกปรกที่ระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมน้อย ซึ่งขาดความเข้าใจในการจัดทำบันทึกรายละเอียดแสดงผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย หรือไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบบำบัดน้ำเสียฯ กรมควบคุมมลพิษในฐานะหน่วยงานที่บังคับใช้กฎกระทรวงดังกล่าว มีแนวทางการแก้ไขปัญหาแบ่งออกเป็น ๒ แนวทางดังต่อไปนี้

แนวทางที่ ๑ ยกเลิกกฎกระทรวงฉบับใหม่ให้มีความเหมาะสมในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็น ๒ แนวทางย่อยดังนี้

(๑) ยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันและยกเลิกกฎกระทรวงฉบับใหม่ โดยกำหนดวันที่กฎกระทรวงจะมีผลใช้บังคับกับแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละประเภทไม่พร้อมกัน กล่าวคือ ในระยะแรกให้กฎกระทรวงมีผลบังคับใช้กับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีมลพิษสูงและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทันที และในระยะต่อมากำหนดให้กฎกระทรวงมีผลใช้บังคับกับแหล่งกำเนิดมลพิษขนาดเล็กที่มีปริมาณน้ำเสียหรือปริมาณความสกปรกที่ระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมน้อย หรือแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่มีน้ำเสียในกระบวนการผลิตเมื่อพ้น ๕ ปี นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีขนาดเล็ก มีปริมาณน้ำเสียหรือปริมาณความสกปรกที่ระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมน้อย หรือแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่มีน้ำเสียจากกระบวนการผลิตได้มีเวลาเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎกระทรวง

(๒) การยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และยกเลิกกฎกระทรวงฉบับใหม่ โดยออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์แยกตามประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษ

แนวทางที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติมแบบ ทส. ๑ และ ทส. ๒ ที่กำหนดไว้ท้ายกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถดำเนินการจัดทำบันทึกแสดงผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียให้เหมาะสมกับระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง โดยให้บันทึกเฉพาะข้อมูลที่มีความจำเป็นและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำเสียได้ ซึ่งจะทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถบันทึกข้อมูลได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะแหล่งกำเนิดมลพิษที่เลือกใช้ระบบบำบัดน้ำเสียที่ไม่ได้ใช้เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดน้ำเสีย เช่น ระบบบ่อปรับเสถียร บ่อเกรอะบ่อซึม เป็นต้น

เพื่อให้การดำเนินงานตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบบำบัดน้ำเสียฯ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย กรมควบคุมมลพิษขอหารือในประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎกระทรวง ๒ แนวทางดังนี้

แนวทางที่ ๑ การดำเนินการปรับปรุงกฎกระทรวงฯ โดยแบ่งออกเป็น ๒ วิธี คือ

๑. ยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และยกเลิกกฎกระทรวงฉบับใหม่ โดยในระยะแรกให้กฎกระทรวงมีผลบังคับใช้กับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีมลพิษสูงและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทันที และในระยะต่อมากำหนดให้กฎกระทรวงมีผลใช้บังคับกับแหล่งกำเนิดมลพิษขนาดเล็กที่มีปริมาณน้ำเสียหรือปริมาณความสกปรกที่ระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมน้อย หรือแหล่งกำเนิด

มลพิษที่ไม่มีน้ำเสียในกระบวนการผลิตเมื่อพ้น ๕ ปี นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา จะขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

๒. ยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และยกร่างกฎกระทรวงฉบับใหม่ โดยออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์แยกตามประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมจะขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

แนวทางที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติมแบบ ทส. ๑ และ ทส. ๒ ที่กำหนดไว้ท้ายกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียดและรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถดำเนินการจัดทำบันทึกแสดงผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียให้เหมาะสมกับระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง โดยให้บันทึกเฉพาะข้อมูลที่มีความจำเป็นและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำเสียได้ จะขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมควบคุมมลพิษ โดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) ซึ่งชี้แจงว่าในการขอหารือครั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษมีความประสงค์ที่จะขอหารือแต่เฉพาะเกี่ยวกับกรณีที่กรมควบคุมมลพิษจะเสนอออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบในการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียฉบับใหม่ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละประเภทได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) มีความเห็นว่า ในกรณีที่กรมควบคุมมลพิษพิจารณาแล้วเห็นว่า หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือแบบการจัดเก็บสถิติ ข้อมูล การจัดทำบันทึกรายละเอียดและรายงานสรุปผลการทำงานของระบบ หรืออุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการบำบัดน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับลักษณะของการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละประเภทที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ ประกาศกำหนดให้เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา ๖๙^๑ ทำให้เกิดภาระและความสับสนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าว และมีแนวทางที่จะออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบในการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียดและรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย ขึ้นใช้บังคับใหม่ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย แยกตามประเภทของแหล่งกำเนิด

^๑มาตรา ๖๙ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา ๕๕ หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นและมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตามมาตรา ๕๖ หรือมาตรฐานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๘

มลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงฯ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ทางราชการที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน กรณีนี้เป็นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบในการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียดและรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียให้เหมาะสมกับลักษณะการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องถูกควบคุมแต่ละประเภท และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามมาตรา ๘๐^๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ

(นายดิสทัต โทตระกิตย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๘

๒ มาตรา ๘๐ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งมีระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์ หรือเครื่องมือสำหรับควบคุมการปล่อยทั้งอากาศเสียหรือมลพิษอื่น ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสีย ตามมาตรา ๖๘ หรือมาตรา ๗๐ เป็นของตนเองมีหน้าที่ต้องเก็บสถิติและข้อมูลซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบ หรืออุปกรณ์ และเครื่องมือดังกล่าวในแต่ละวัน และจัดทำบันทึกรายละเอียดเป็นหลักฐานไว้ ณ สถานที่ตั้ง แหล่งกำเนิดมลพิษนั้น และจะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการทำงานของระบบ หรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าว เสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นตั้งอยู่อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

การเก็บสถิติ ข้อมูล การจัดทำบันทึกรายละเอียดและรายงานให้ทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบ ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสีย หรืออุปกรณ์ และเครื่องมือดังกล่าวในวรรคหนึ่ง จะต้องมีผู้ควบคุมตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด ให้ผู้ควบคุมมีหน้าที่ ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งแทนเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียมีหน้าที่ต้องดำเนินการ เช่นเดียวกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามวรรคหนึ่ง